

"Röfvarnes drottning" eller En "hembygdsfäst" i Trollhättan för 50 år sedan.

Ett midsommarminne upptecknadt för "Trollhättan".

Artikel i Tidningen Trollhättan onsdagen 23 juni 1909
av pseudonymen L. P.-n som jag förmodar var smeden Leonard
Pettersson (1831-1919).

Gullön och Strömsbergsliderna på 1850-talet. Reproduktion för
(tidningen) "Trollhättan" efter gammalt stålstick.

Trollhättan oktober 2017
Annika Hjortkap

Kort före midsommar 1861 kunde man i Trollhättan märka åtskilliga mystiska tillrustningar för firande af en fäst på andra sidan älven i "Strömsbergsliderna", som de än i dag kallas.

Det var egentligen platån bakom den nuvarande "Skogstjärnan", friare än nu, hvilken skulle bli skådeplatsen. Ett tjugotal unga verkstadsarbetare med tillhjälp af ungefär lika många "statister" hade föresatt sig att bjuda platsborna något gentilare i midsommarnöjes-väg än det vanliga, då man klädt och rest majstång på torget och därefter dansat kring densamma natten lång, då och då med ett kort afbrott för att njuta den förtäring hvartill firman Nydqvist och Holm traditionellt pläga skänka 75 riksdaler riksmünt.

De tjugu unge männen öfvade och repeterade och sydde byxor och plockade tuffjädrar och syntes i hög grad intresserade.

Slutligen kom den stora dagen.

Om det var midsommaraftonen eller dagen förut minns jag ej, men endera var det, alltså nästan på dagen 48 år sedan. En väldig mängd folk – öfver 6 000 personer – samlades från när och fjärran. Icke blott hvarje socken på landsbygden rundt omkring lämnade sin tribut af åskådare utan sådana kommo äfven från Göteborg, Uddevalla och Vänersborg.

Programmet för fästligheterna upptog utom dans kring majstången uppförandet af en teaterpjäs benämnd "Röfvarnes drottning" – mimiskt drama i en lång akt bearbetad af en af de agerande efter italienskt mönster.

Nutidens Trollhättebor kunna ej göra sig en föreställning om, hvad möda och arbete det innebar att frakta publiken öfver till hinsidan älven i små ekor, (Kung Oskars bro fanns då ej), och hur lustigt det såg ut, då passagerarne klättrade uppför de väglösa klipporna till platån.

Dramats rafflande namn lämpade sig utmärkt för den omnämnda scenen. Rundt kring stod skogen svart och hemsk. Nedanför dansade som basen i en afgrundsorkester de skummande fallen. Strax bredvid låg det verkliga "Röfvarnästet" eller "Tjufboden" en då befintlig, numera igenrasad djup ränna i älfravinens sida, i mångfaldiga sägnvarianter utpekad som forntida tillflyktsort för tjufvar och röfvar.

En stund före föreställningens början ankommo de agerande i sluten trupp iförda sina kostymer, hvilka åtminstone vad röfvarne anbelangar voro realistiska nog. I spetsen gick en från Vänersborg förhyrd musikkår med trummor – en sällsynt uppenbarelse i Trollhättan på den tiden – och efter kommo banditerna i brokiga dräkter med fjäderhättor och

bälte, i hvilka hela arsenaler af dolkar och pistoler funnos. I första ledet bar en rövare "bjällerfanan": en stång försedd med många tvärgående armar, samtliga behängda med klockor och koskällor af olika storlek och klang och med hvilken åstadkoms ett infernaliskt oljud.

Småningom försvunno aktörerna i buskarna. Rövvarna kröpo in i snären vid scenens kant.

Om en stund kom ett ståtligt följe dragande utmed stigen in på scenen. Det var den danska konungen med sin sköna och ståtliga drottning, som under beskydd af en trupp soldater skulle resa från sitt norska land hem till Danmark. Invid gränsen, förlagd ute på den öppna platsen på scenen, rusade så under hiskliga skrån ett rövvarfölje fram ur snären.

En häftig strid uppstod. Soldaterna kämpade som hjältar för sin sköna drottning men öfvermakten var för stor. Slutet blef att konungen dödades liksom de flesta af hans soldater, hvarpå banditerna med sitt rof åter försvunno inåt skogens gömmor.

Skådespelet - om det så får kallas - framfördes med stor kraft och utomordentlig realism. De vilda rövvarne skrämde barnen bland åskådarne så att många började gråta.

Åskådarnes förtjusning var stor och bifallet enastående. Grannstädernas, ja, till och med hufvudstadstidningarne omnämnde därefter folkfästen vid Trollhättan och där uppförda "folkskådespelet" såsom något nytt och värdefullt i sitt slag.

Idén utvecklade sig sedermera ytterligare. Under några kommande år uppfördes på samma plats under fri himmel pantomimer grundade på tilldragelser i svenska historien. Så till exempel gafs följande midsommar "Bländas och Värendskvinnornas seger öfver danskarna". Då deltog äfven en hop unga kvinnor från platsen kostymerade i blekingska nationaldräkter. Äfven denna fäst omtalades utförligt i tidningarna och blef sedan under många år ett starkt tillopp af främlingar hit till midsommar för att öfvervara dessa "folkskådespel".

Några af de vilda rövvarne från 1861 års midsommarfäst lefva ännu kvar i Trollhättan som fredliga "arbetets söner". Den anfallne konungen, en dansk arbetare vid namn Hilbert, är död, men fästens unga och fagra drottning - i dagliga lifvet en ståtlig och glad yngling, vistas ännu vid full vigör bland oss, känd af de flesta. Hvem det är får du gissa, ärade läsare! Jag har ej löfte att rubba den anonymitetens slöja, hvori dramats hjältinna fortfarande behagar hölja sig.